

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на Химат Хадж Яха Ираги

на тема: *„Влияние на медиаторния подход върху формиране на умения за писане на деца от детска градина“*,
представен за придобиване на образователна и научна степен „доктор“,
по професионално направление 3.2. Психология,
Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“,
към Катедра „Психология“
на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“,

Научен ръководител:

Доц. д-р Даниела Карагяурова

Автор на рецензията:

проф. д-р Севджихан Ахмедова Еюбова

от Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“
(професионално направление 3.2. Психология / Психология на развитието
в детска и юношеска възраст)

1. Актуалност и значимост на разработеният в дисертационния труд проблем

Актуалността и значимостта на темата *"Влияние на медиаторния подход върху формиране на умения за писане на деца от детска градина"* могат да бъдат разгледани през следните аспекти.

От една страна по отношение на ключовата роля в подобряването на възможностите за обучение и ограмотяване на децата от предучилищната възраст в арабските детски градини в Израел. Писането е съществен елемент от комуникацията и когнитивното развитие на детето. Изследването на влиянието на медиаторния подход в този контекст може да предостави ценни насоки за подобряване на образователните практики, които се използват в арабските детски градини в Израел. Проучването може да помогне в определянето на ефективни методи и стратегии за развитие на уменията за писане, които да отчитат специфичните културни и езикови характеристики на арабската общност.

От друга страна, тази тема засяга и университетската подготовка и практическото обучение на студентите от педагогически специалности. Изследването на медиаторния подход в контекста на формирането на умения за писане може да бъде полезно за студентите, които се подготвят да станат бъдещи учители или педагози. Те могат да се възползват от научните изводи и препоръки, които биха могли да бъдат интегрирани в учебните планове и обучителните програми.

Избраният изследователски проблем не само адресира нуждите на конкретната арабска общност в Израел, но предоставя ресурси за образователната система и студентите в областта на педагогиката, както и има потенциал да подобри качеството на образованието в детските

градини и да подготви бъдещите учители с по-ефективни и приобщаващи методи за развитие на уменията за писане при децата.

2. Структура и съдържание на представената дисертация

Дисертационният труд на Химат Хадж Яха Ираги е в обем от 230 страници. Основният текст е от 158 страници и е структуриран в увод и пет глави. Дисертацията съдържа 34 таблици и 18 фигури, които са представени и в списъци в началото на дисертацията, непосредствено след съдържанието. Библиографията е от общо 347 източника, от които 329 на английски език и 18 на иврит. Приложенията към дисертацията са 23, поместени са в края на труда, всяко от тях е номерирано и с етикет.

В *първата глава* е направен преглед на литературата по темата за университетското обучение на студентите от педагогическите специалности, както и проблемите на грамотността в предучилищна възраст при деца от арабската общност. Представен е и проекта „Нека се запознаем с нашия красив език / "Let's get to know our beautiful language". *Втора глава* е посветена на емпиричната проверка на използването на подход за медиация. Дизайнът на проучването и избраните методи и инструменти в изследването съответстват на поставените цели и формулираните пет хипотези. Използваните статистически методи са коректно подбрани. В *трета глава* са представени резултатите, а в *четвърта* – обсъждането им. Резултатите показват висока ефективност на програмата за интервенция и теоретичният модел на медиация. *Пета глава* съдържа изводите от проведеното проучване, приложни приноси, някои ограничения и възможности за бъдещи проучвания.

3. Приноси на дисертационния труд и възможности за практическо приложение на резултатите от дисертационното изследване

Дисертационният труд се отличава с научни и научно-приложни приноси като:

- Представен е авторски теоретичен модел на медираното обучение, включващ конкретни стратегии – „намерения“ и „реципрочност“ - според Feuerstein; „фокусиране“ според Клайн; „подкрепа“ и „скеле“ според Виготски и „медиацията на значението“ според Feuerstein и Klein. Теоретичният модел е изследван и по него са създадени инструменти за наблюдение на процеса на медирано обучение.
- Разработени са тестове за изследване на постиженията за области от учебната програма за грамотност в предучилищна възраст: речников запас, фонологично осъзнаване, звуков сигнал, изписване на букви и думи. Тестовете са авторски принос и моделът, по който са разработени може да бъде използван за изграждането на диагностични инструменти за отчитане на постиженията и знанията в различни области в при обучението на деца в предучилищна възраст.
- Резултатите от изследването показват възможности за повишаване мотивацията за преподаване сред медиаторите, за повишаване качеството на медиацията и допринася за тях. Разработените конкретни планове и програми могат да се използват като инструмент за медиация, като по този начин се разширява, овластява и подобрява техния стил на преподаване.
- Установени са корелационни връзки между медиацията и показателите на медиацията за взаимодействие и когнитивните постижения в сферата на началното ограмотяване, като са подсилени

и добавени към съществуващите знания за значимостта на стила на тези аспекти на преподаването при децата.

- Резултатите от изследването имат значителен принос за работата с деца в арабската общност.

4. Автореферат и публикации, свързани с дисертационният труд

Авторефератът вярно и точно отразява съдържанието на дисертацията.

Химат Хадж Яха Ираги представя три самостоятелни публикации, свързани с темата на дисертационния труд.

Към момента нямам сведения и не съм констатирала плагиатство от страна на Химат Хадж Яха Ираги.

5. Критични оценки, забележки и препоръки

Нямам критични оценки и забележки.

Препоръката ми Химат Хадж Яха Ираги е да публикува резултатите от проучването под формата на кратко ръководство за студенти и учители от детските градини, които са мотивирани да използват медиаторния подход в работата си.

6. Заключение

Представеният дисертационен труд, авторефератът, свързаните с темата три научни публикации, анализът на значимостта и съдържащите се научно-приложни приноси ми дават основание да предложа на членовете на Уважаемото научно жури, на Химат Хадж Яха Ираги да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление

3.2. „Психология“, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“.

13.11.2023 г.

Рецензент:

Проф. д-р Севджихан Еюбова